

мягкой пшеницы с интрогрессией генетического материала тетраплоидных видов рода *Triticum*, что позволяет оценить их хлебопекарные качества.

Установлено, что большинство изученных линий содержат благоприятные для качества клейковины аллели по локусам *Glu-A1* и *Glu-B1* (73,3 и 60% соответственно). В исследованном материале обнаружено два аллельных варианта локуса *Glu-D1*, однако большая часть генотипов имела аллель *Glu-D1a*, который оказывает негативный эффект на качество клейковины пшеницы. Выявлены отличия по аллельному составу локусов *Glu-A1*, *Glu-B1* для линий прямой и обратной комбинации скрещивания с участием сорта Chinese Spring и *T. durum*. Для линий, при получении которых материнским растением выступала мягкая пшеница, выявлен достаточно высокий хлебопекарный потенциал (8 баллов) и показано улучшение хлебопекарных качеств по сравнению с родительским сортом Chinese Spring за счет благоприятного аллеля *Glu-A1b*, донором которого является твердая пшеница. В обратных комбинациях скрещивания интрогрессивные линии характеризуются средним потенциалом хлебопекарных качеств на уровне исходного сорта пшеницы (6 баллов). Анализ суммарного эффекта глютенинов на хлебопекарные свойства пшеницы показал, что высокий потенциал по данному признаку (9 баллов) имеют линии комбинаций Рассвет × *T. dicoccoides* и *T. durum* × Белорусская 80, которые можно использовать в качестве селекционного материала для улучшения мягкой пшеницы.

УДК 631.52: 633.11

О.Ю. БУРТИН, О.З. ЩЕРБИНА, Ю.В.ЩЕРБАКОВА
ННЦ „Інститут землеробства НААН”, Україна

ОЦІНКА ЗРАЗКІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ (TRITICUM AESTIVUM L.) КОЛЕКЦІЙНОГО РОЗСАДНИКА ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ ЗЕРНА

На базі ННЦ «Інститут землеробства НААН» зібрано 405 зразків пшениці озимої м'якої з України, Росії, Казахстану, Канади, Німеччини, Польщі. Метою роботи було вивчення колекційних зразків за цінними господарськими ознаками та виділення кращих за показниками якості зерна для проведення гібридних схрещувань і подальшого використання в селекційному процесі.

Визначали продуктивність, масу 1000 насінин та показники якості. Проведено визначення вмісту протеїну, клейковини та седиментації Зелені. Аналіз показників якості зерна проводили на

приладах Infratec 1241 та SDS-30. За стандарт прийнятий сорт пшениці м'якої озимої Поліська 90.

У результаті отриманих даних показники якості в 2014 році (вміст білка та клейковини) у сорту-стандарту Поліська 90 були такими: вміст білка – 14,1 % , вміст клейковини – 24,5 % . Відрізнилися сорти Рамин та Laura з показниками якості 16-16,1 % білка і 27,5-27,3 % клітковини. Сорти Дельбрін, Либідь, Елегія, Єдність, Мелодія, Лютьєнко, Сирень одеська, Овідій, Лютиця, Beres, Россаг показали високий вміст білка (показник коливався від 15,0 до 15,8 %), в той час як вміст клітковини коливався від 25,1 до 27,1 % . Показники продуктивності коливалися від 0,056 кг/м² у сорту Сирень одеська, у сорту Поліська 90 – 0,497 кг/мІ, 0,387 кг/мІ – у сорту LUKILLUS.

У результаті отриманих даних за показниками якості в 2015 році (вміст білка та клейковини) у сорту-стандарту Поліська 90 спостерігалися – вміст білка 12,2 % , вміст клейковини – 21,7 % . Виділився сорт GLENAVON з показниками якості 18,0 % білка і 31,4 % клітковини. Сорти ТМ-04, Ассоль, Сирень одеська, Вдала, Героїня показали високий вміст білка (показник коливався від 15,0 до 15,6 %), в той час як вміст клітковини коливався від 26,4 до 27,8 % . Також можна відзначити залежність показників якості і урожайності. Так, спостерігаємо, що вища урожайність, то нижчі показники якості: у сорту Перлина Лісостепу – урожайність становила 0,604 кг/мІ, вміст білка – 8,9%, 16,2 % вміст клітковини, у сорту GLENAVON при високих показниках якості (білок 18,0%, клейковина 31,4%) урожайність становила 0,126 кг/мІ.

За два роки досліджень стабільні показники якості спостерігалися у сортів Сонечко, Амфідіона, Польовик, Барвіна, Батько, Наусен, Зміна, Святкова, Вікторія одеська, Сирень одеська, Розкішна, Богиня, Stetanes. Серед зазначених сортів хороші показники якості у сорти Сирень одеська – вміст білку 15,2% в 2014 році, в 2015 році – 15,6%, вміст клітковини – 26,2 і 27,8% відповідно. Вікторія одеська – вміст білка 13,8 і 14,1 % , вміст клітковини – 23,1 і 24,8 % ; Святкова – вміст білка 13,7 і 14,0 % , вміст клітковини 23,0 і 24,1 % в 2014 і в 2015 рр. відповідно.